

Handläggare
Anna Nilsson
Telefon:

Till
Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd
2024-02-22

Svenska språket i förskolan

Svar på skrivelse från (SD)

Förvaltningens förslag till beslut

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelse från Sverigedemokraterna.

Sammanfattning

I en skrivelse från Runar Finnman (SD) ställs frågor om svenska språket i förskolan och en redovisning önskas. Förvaltningen besvarar frågorna i detta tjänsteutlåtande.

Ärendet

Runar Finnman (SD) har inkommit med en skrivelse om svenska språket i förskolan som nämnden beslutade om beredning den 31 augusti 2023. Sverigedemokraterna är bekymrade över att det kan finnas medarbetare inom barnomsorgen i Stockholm som inte behärskar det svenska språket tillräckligt väl. Med anledning av detta ställer skribenten fyra frågor till förvaltningen gällande språkkunskaper hos medarbetare i förskolan. Frågeställningarna är följande:

- Vilken kunskapsnivå i svenska språket (läsa, skriva och tala) anser förvaltning vara en acceptabel lägsta nivå för att arbeta inom förskolan?
- Hur många medarbetare inom stadsdelsområdets förskolor har enligt förvaltningen bristande kunskaper i svenska språket? Om frågan ej kan besvaras i denna skrivelse, planerar förvaltningen i så fall att undersöka hur det förhåller sig?
- Vad för åtgärder planeras inom förskolan för att höja medarbetarnas kunskapsnivå i svenska språket?
- Vilka möjligheter ser förvaltningen med att införa språktester vid nyrekrytering av medarbetare inom förskolan?

Sammanfattning av förvaltningens redogörelse

I nuläget finns inga nationella riktlinjer för vilka grundläggande kunskaper i svenska språket medarbetare i förskolan bör ha. Utredningen "Förskola för alla barn – för bättre språkutveckling i svenska" (SOU 2020:67) föreslår dock att regeringen bör ge Skolverket i uppdrag att ta fram allmänna råd om grundläggande kunskaper för medarbetare i förskolan.

Förvaltningen anser att medarbetare som arbetar i förskolans barngrupper behöver ha kunskaper i svenska språket som gör att de förstår uppdraget samt kan kommunicera med barn, kollegor och vårdnadshavare utan att återkommande språkliga hinder i vardagen uppstår. I dagsläget bedöms att drygt 5 procent av medarbetarna i stadsdelens förskolor inte når upp till samtliga av dessa kriterier. Medarbetare inom stadsdelens förskolor som behöver stärka sin språkliga kompetens har sedan 2022 haft möjlighet till utbildning genom ett samarbete med Hermods som på uppdrag av Skolverket genomför språkutvecklande utbildning för medarbetare i förskola. Förvaltningen ser i dagsläget över möjligheterna till att starta ytterligare utbildningstillfällen under 2024.

Förvaltningen använder kompetensbaserad rekrytering vid nyanställning samt har framskrivna kravprofiler för medarbetare i förskola vilket bidrar till att det i dagsläget inte finns behov av att införa språktest vid nyanställningar.

Förvaltningens redogörelse och svar

Det finns inga allmänna råd gällande grundläggande kunskaper i svenska språket för medarbetare i förskolan. Däremot så har Socialstyrelsen utarbetat allmänna råd (SOSFS 2011:12) som innehåller rekommendationer om vilka grundläggande kunskaper i svenska språket som medarbetare inom socialtjänstens omsorg om äldre bör ha. Där anges bland annat att medarbetare ska ha förmåga att förstå, tala, läsa och skriva svenska. Denna rekommendation återfinns även i Socialstyrelsens allmänna råd om kunskaper i svenska för medarbetare som ger stöd, service eller omsorg till personer med funktionsnedsättning (SOSFS 2014:2).

Förvaltningen anser att rekommendationerna i Socialstyrelsens allmänna råd även kan ge viss vägledning för vilka kunskaper i svenska språket som medarbetare i förskolan bör ha. Medarbetarnas språkliga och pedagogiska kompetens är betydelsefull för att säkra god kvalitet i förskolans undervisning och utbildning. Barn speglar sig i vuxnas språk som därmed blir viktiga förebilder för både enspråkiga och flerspråkiga barns identitetsutveckling och självbild. Medarbetarna i förskolan behöver också förstå innebörden i läroplanen och kunna vara delaktiga i en dialog med sina kollegor. För detta krävs ett yrkesspråk där man förstår vanliga begrepp kopplat till förskolans utbildning. I arbetet på förskolan är det också viktigt att medarbetarna kan samarbeta

och förstå varandra i det vardagliga arbetet och i omsorgen om barnen. Förskolan har också i uppdrag att samverka med hemmen. Förskolans medarbetare behöver därför ha ett språk som gör att de förstår vårdnadshavarna och kan samspela med dem på ett sätt som bidrar till att tillitsfulla relationer med hemmen skapas.

Sammanfattningsvis innebär detta att medarbetare som arbetar i förskolans barngrupper behöver ha kunskaper i svenska språket som gör att de förstår uppdraget och kan kommunicera med barn, kollegor och vårdnadshavare utan att återkommande språkliga hinder i vardagen uppstår.

I januari 2024 genomförde stadsdelens rektorer en inventering av antalet medarbetare i förskolorna som inte kunde anses att till fullo nå upp till de kunskaper i svenska språket som anges i texten ovan. Av de omkring tusen personer som arbetar i stadsdelens förskolor var det drygt 5 procent som ansågs ha bristande kunskaper inom något av de angivna områdena.

Livserfarenhet, kulturkunskap, utbildning från annan del av världen, modersmålet och ytterligare språkkunskaper är en resurs i den svenska flerspråkiga förskolan där barn har sina rötter från många länder eller kanske kommer att verka i andra länder framöver. Detta även när svenska språket är otvetydigt målspråk och huvudspråk i verksamheten.

Även arbetslagets sammansättning har betydelse i sammanhanget, och stadsdelens rektorer arbetar aktivt med att säkerställa att medarbetare som i något avseende har svaga kunskaper i svenska språket omges av kollegor med hög kompetens i svenska språket. Denna strategi säkerställer att samtliga barn i stadsdelens förskolor möter medarbetare med hög språklig kompetens i svenska, och bidrar även till att medarbetare med svagare kunskaper i svenska befinner sig i kollegiala sammanhang där de får möjlighet att utveckla sina språkkunskaper.

Sedan 2022 har stadsdelens förskolor ett samarbete med Hermods som på uppdrag av Skolverket anordnar utbildningen ”Språkutvecklande förskolor”. Utbildningen ger omfattande språkträning för medarbetare som behöver utveckla kunskaper i svenska språket. Då utbildningen även innefattar utbildning av förskolornas ledning bidrar den till att stärka det språkutvecklande arbetssättet på hela förskolan. Hitintills har 26 medarbetare i förskolan genomgått utbildningen, och 75 procent av stadsdelens rektorer har fått ökad kunskap om hur de kan arbeta för att stärka språkutvecklingen hos medarbetarna. I dagsläget pågår diskussion med Hermods om att starta ytterligare tillfällen för utbildningen ”Språkutvecklande förskolor” under 2024.

Det kan konstateras att det idag saknas nationella riktlinjer för vilka kunskaper i svenska språket som medarbetare inom förskola bör

behärska för att kunna genomföra sitt arbete på ett fullgott sätt. Det blir därmed problematiskt att konstruera ett språktest för nya medarbetare i förskolan. Stockholms stad använder kompetensbaserad rekrytering som metod för att säkerställa rätt kompetens vid rekrytering. Det stödmaterial som finns framtaget används i Hägersten-Älvsjö stadsdelsförvaltning som ett stöd för de rekryterande cheferna. Som komplement till detta har förvaltningen också tagit fram kravprofiler för barnskötare och förskollärare. Av kravprofilerna framgår att behärskandet av svenska språket väl i tal och skrift är en nödvändig kunskap i förskolan.

Utredningen ”Förskola för alla barn – för bättre språkutveckling i svenska” (SOU 2020:67) föreslår att regeringen bör ge Skolverket i uppdrag att ta fram allmänna råd om vilka grundläggande kunskaper medarbetare i förskolan bör ha. I utredningen anges dock att detta måste föregås av en omfattande konsekvensanalys eftersom det redan är svårt att rekrytera tillräckligt med medarbetare till förskolan. Regeringen har i nuläget inte gett Skolverket i uppdrag att ta fram allmänna råd om vilka grundläggande kunskaper medarbetare i förskola bör ha.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för förskola. Information lämnas i samverkansgrupp 6 februari 2024.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen föreslår att nämnden godkänner tjänsteutlåtandet som svar på skrivelsen från Sverigedemokraterna.

Lee Orberson
stadsdelsdirektör
Hägersten-Älvsjö
stadsdelsförvaltning

Liselott Hedman
avdelningschef
Hägersten-Älvsjö
stadsdelsförvaltning

Bilaga

Skrivelse om svenska språket från SD

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Lee Orberson, stadsdelsdirektör	2024-02-06
Liselott Hedman, avdelningschef	2024-02-05